

Asia: VN/4283/2020

Valtioneuvoston asetus televisio- ja radiotoiminnasta annetun asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyyntönne VN/4283/2020

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi televisio- ja radiotoiminnasta annetun asetuksen (1245/2014) muuttamiseksi

Kieliasiantuntijat ry kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Kieliasiantuntijat ry kannattaa asetuksen 12. pykälään tehtävää muutosta, jossa asetuksen voimassaoloa ehdotetaan jatkettavan vuoden 2020 loppuun saakka.

Kuten sähköisen viestinnän palveluista annetun lain uudistamisessa, myös asetuksessa on olennaista kiinnittää huomio siihen, että ohjelmatekstitysten tulee olla laadukkaita. Laatuveloitteen tulee koskea Yleisradion lisäksi heti myös kaupallisia mediayhtiöitä.

Tekstityksen on oltava laadukas, ammattilaisen tuottama, jotta se olisi katsojalle hyödyllinen ja täyttäisi saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden periaatteet. Laadukkaalla tekstityksellä on myös merkitystä lukutaidon kehittymiselle. Suomalaiset nimittäin lukevat ohjelmatekstityksiä ja ulkomaisten ohjelmien käännöstekstityksiä useiden romaanien verran vuodessa.

Tekstitettävän materiaalin määrä kasvaa, mikä asettaa kustannuspaineita. Usein kustannustehokkuus merkitsee laadun heikkenemistä, ellei laatuun kiinnitetä nimenomaisesti huomiota. Puheentunnistus- ja kielianalyysiteknologiaa voidaan käyttää tekstitysten tuottamisen apuna, mutta laadukas ja ymmärrettävä tekstitys syntyy yhä ihmistyönä. Kannatamme teknologian kehittämistä, mutta samalla muistutamme, ettei televisioyleisön voida antaa kärsiä heikkotasoisesta tekstityksestä edes teknologian kehityksen aikana.

Vaikka tekstitysalgoritmi ottaa huomioon lukuajat, merkkimäärät, kohtaustenvaihdot, rivityssäännöt ja muita kielellisiä ja tyyllisiä konventioita, ohjelmatekstitys on kompleksisempi. Siihen tiivistetään visuaaliseen muotoon kaikki tarpeellinen auditiivinen informaatio – ei vain puhe (esim. ympäristön äänet, äänitehosteet, musiikki, kuka puhuu, äänen voimakkuus ja sävy, emotiot, intonaatiot ja painotus ja näiden vaihtelut kuten ironia, liioittelut).

Laadukkaan tekstityksen tuottamiselle on myös varattava sen vaatimat resurssit. Kuten Kuuloliitto on lausunnossaan tähdentänyt myös vammaisilla ja viittomakielisillä on oikeus saavutettaviin televisio-ohjelmiin. Vaikka koronaepidemia on aiheuttanut mediayhtiöille taloudellisia haasteita, tulee Suomen varmistaa kuulovammaisten oikeuksien toteutuminen siten kuin YK:n vammaisten ihmisoikeussopimus velvoittaa. Lisäksi haluamme huomauttaa, että tekstityksistä hyötyvät myös monet muut käyttäjäryhmät.

Kieliasiantuntijat ry:n näkemyksen mukaan myös viittomakielistä ohjelmatarjontaa ja sen määrää tulisi systemaattisesti kasvattaa porrastetusti saavutettavuuden ja yhdenvertaisuusperiaatteen toteutumiseksi.

Gorschelnik Hanna
Kieliasiantuntijat ry